

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Moczary PLH180026

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy

12 maja 2015 r.

Torfowisko niskie (fot. S. Kucharzyk)

Wykonawca projektu pzo - Kim jesteśmy?

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemyślu,

ul. Wysockiego 46A, 37-700 Przemyśl,

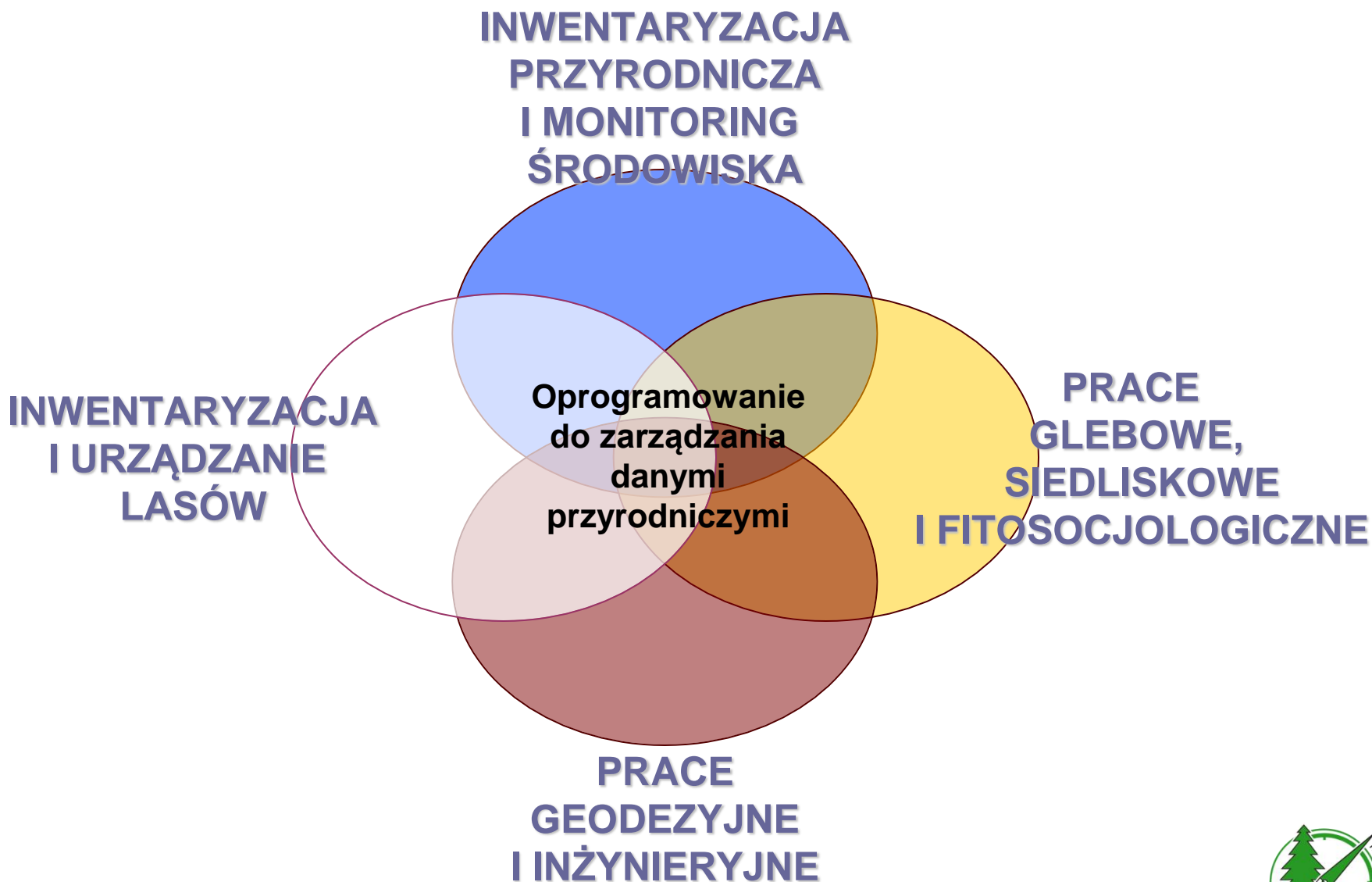
tel. (16) 6705281, fax. (16) 6705519

e-mail: sekretariat@przemysl.buligl.pl,

strona internetowa: www.przemysl.buligl.pl

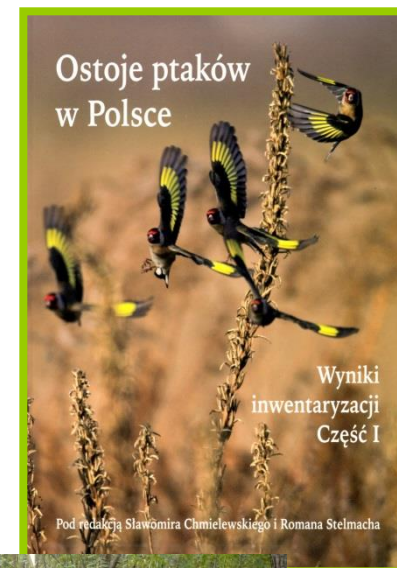
Wykonawca projektu pzo – czym się zajmujemy?

Wykonawca projektu pzo – działalność

INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA:

- a) sporządzanie **PLANÓW OCHRONY** dla Parków Narodowych, Parków Krajobrazowych i rezerwatów
- b) sporządzanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000
- c) sporządzanie **PROGRAMÓW OCHRONY PRZYRODY** dla nadleśnictw
- d) inwentaryzacje przyrodnicze gmin
- e) **WALORYZACJA** przyrodniczo-leśna w powiązaniu z leśnym zagospodarowaniem przestrzennym

Wykonawca projektu pzo

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Moczary PLH180026

- **Data podpisania umowy na opracowanie projektu plan zadań ochronnych - 7 kwietnia 2015 r.**
- **Termin zakończenia - 20 marca 2016 r.**

Koordynator, eksperci

Koordynator prac nad projektem PZO

Paweł Ruciński

(tel. 16 670 52 81, fax: 16 670 55 19, tel. kom. 608556127,

e-mail: pawel.rucinski@przemysl.buligl.pl;

sekretariat@przemysl.buligl.pl)

Ekspert botanik: **Stanisław Kucharzyk**

Ekspert malakolog: **Marta Potoczek**

Ekspert herpetolog: **Maciej Bonk**

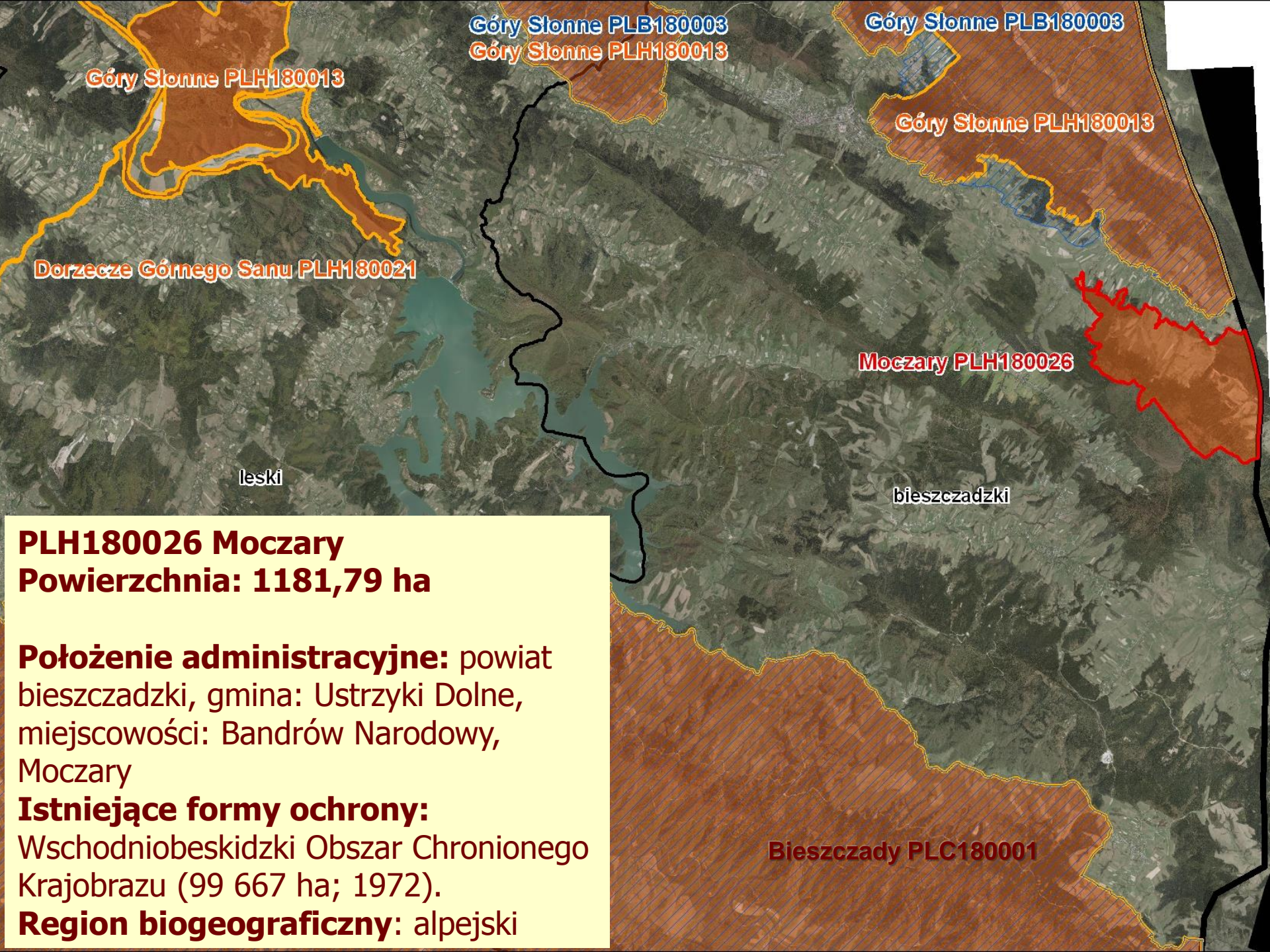
Ekspert teriolog: **Antoni Derwich**

*Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Moczary PLH180026*

Siedliska przyrodnicze

Stanisław Kucharzyk

Góry Słonne PLB180003
Góry Słonne PLH180013

Góry Słonne PLB180003

Góry Słonne PLH180013

Góry Słonne PLH180013

Dorzecze Górnego Sanu PLH180021

Moczary PLH180026

leski

bieszczadzki

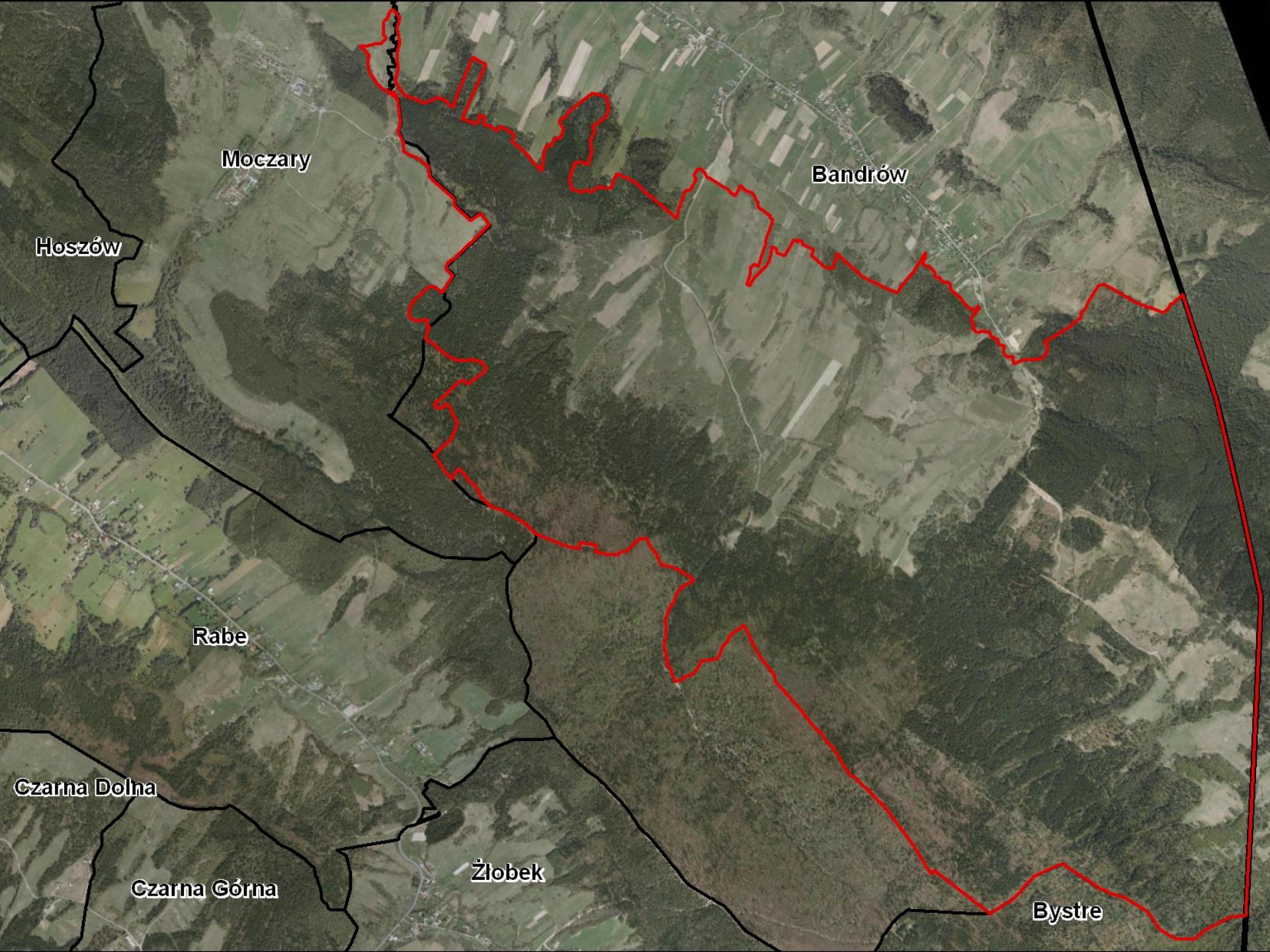
PLH180026 Moczary
Powierzchnia: 1181,79 ha

Położenie administracyjne: powiat bieszczadzki, gmina: Ustrzyki Dolne, miejscowości: Bandrów Narodowy, Moczary

Istniejące formy ochrony: Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu (99 667 ha; 1972).

Region biogeograficzny: alpejski

Bieszczady PLC180001

Moczary

Bandrów

Hoszów

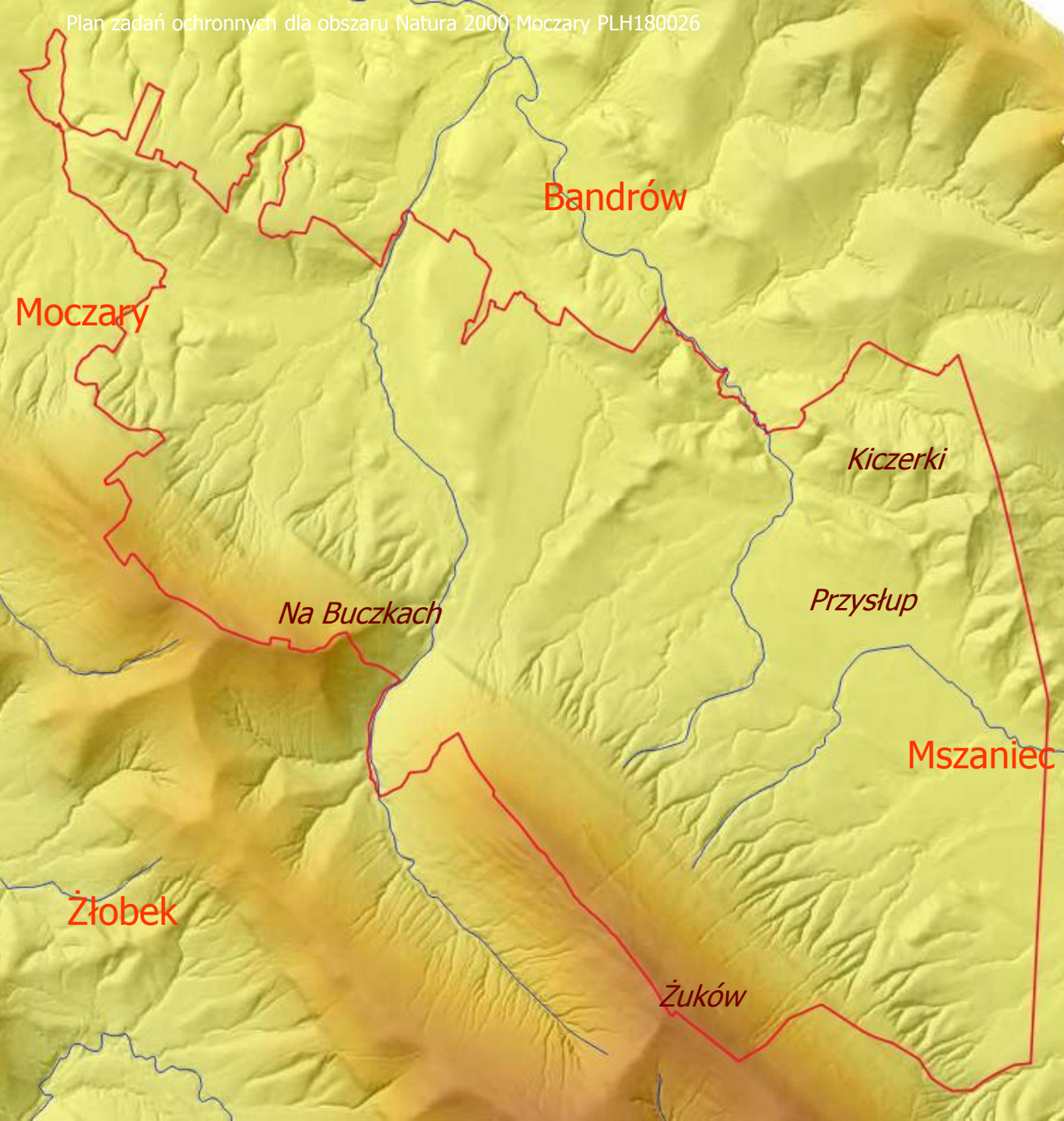
Rabe

Czarna Dolna

Czarna Góra

Żłobek

Bystre

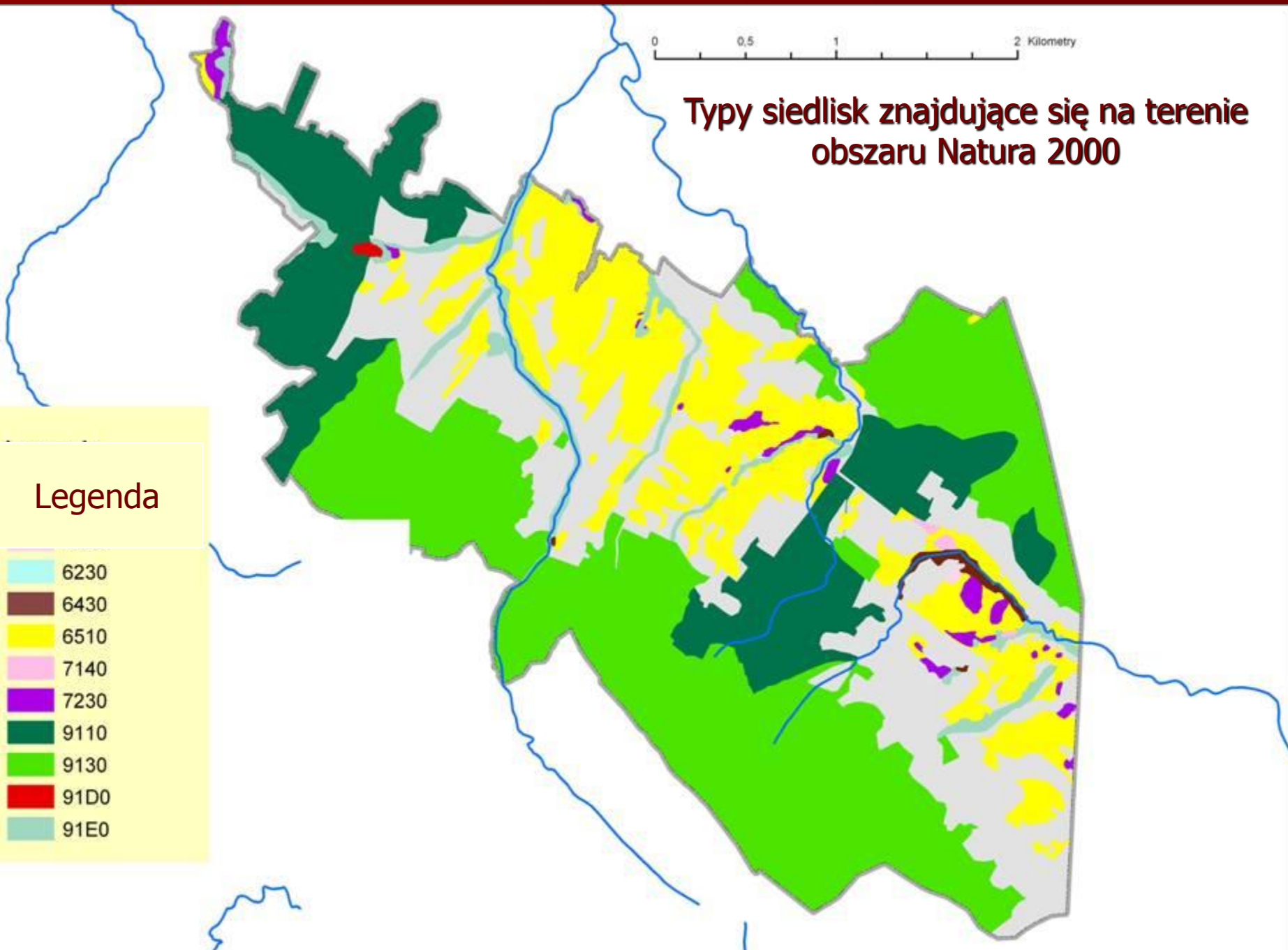
PLH180026
Moczary –
ukszałtowanie
terenu

0 0,5 1 2 Kilometry

Typy siedlisk znajdujące się na terenie obszaru Natura 2000

Legenda

- 6230
- 6430
- 6510
- 7140
- 7230
- 9110
- 9130
- 91D0
- 91E0

Typy siedlisk zidentyfikowane na terenie obszaru Natura 2000 (SDF)

Kod	Pokrycie [ha]	Reprezentatywność	Względna powierzchnia	Stan zachowania	Ocena ogólna
6230	0.12	D			
6430	5.44	C	C	B	C
6510	154.7	B	C	B	B
7140	1.65	B	C	B	B
7230	12.65	B	C	A	A
9110-3	196.42	A	C	B	B
9130-3	416.47	B	C	B	B
91D0	0.95	B	C	C	C
91E0	42.19	C	C	B	B

Ziołorośla lepiężnikowe z *Petasites hybridus* uznane w pracach WZR za siedlisko przyrodnicze 6430 zachodnia część obszaru (wieś Bandrów)

Siedlisko przyrodnicze 6430 – ziołorośla nadrzeczne

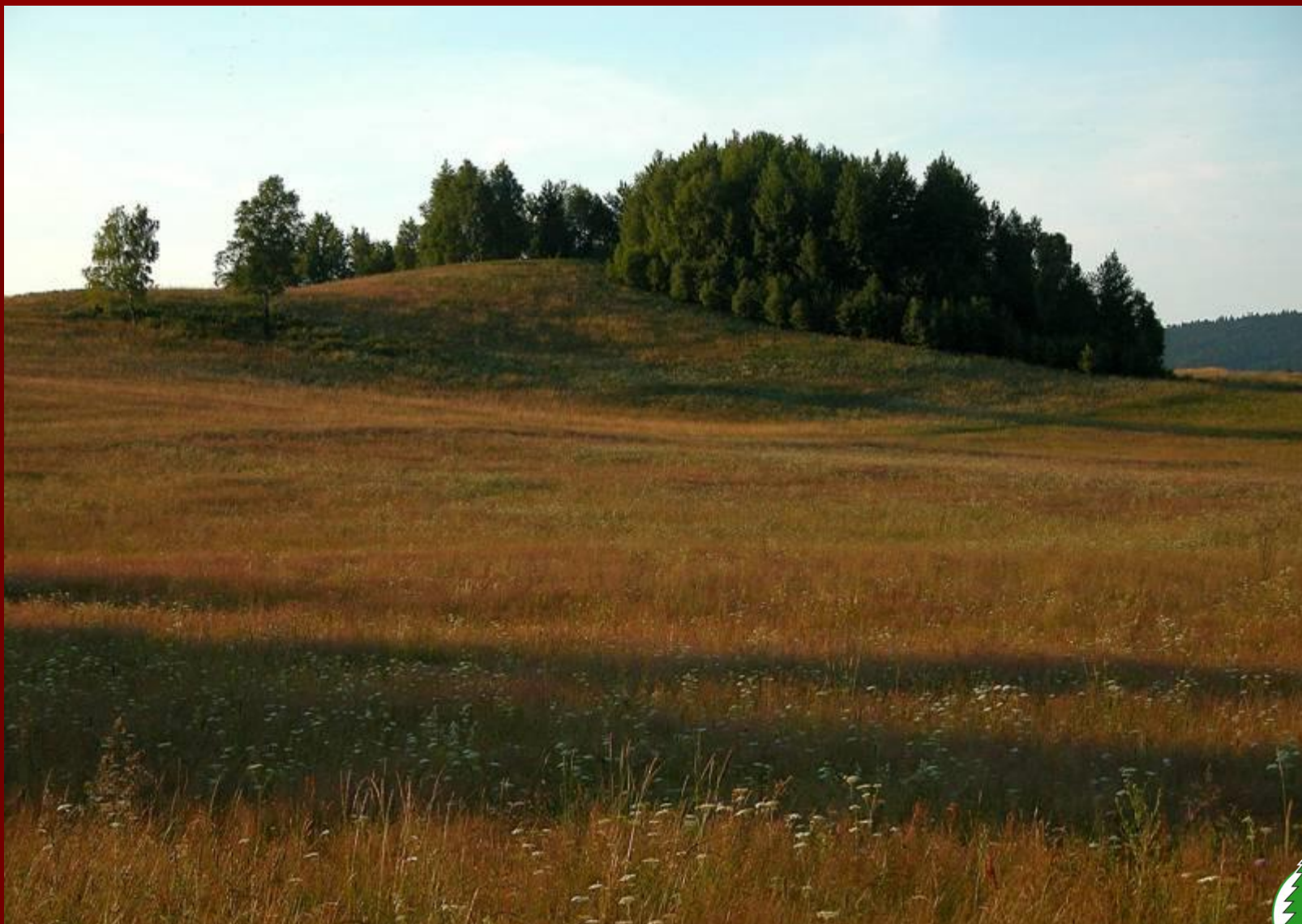
Założenia metodyczne i zakres planowanych badań

Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płatów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
6430 – ziołorośla nadrzeczne	5,44	4	2 transekty monitoringowe	6 zdjęć na transektach monitoringowych

Podstawowe zagrożenia
- sukcesja w kierunku łągów

Siedlisko przyrodnicze mietlicowych łąk świeżych 6510 – aspekt letni, środkowa część obszaru (wieś Bandrów)

Łąki świeże 6510 (na pierwszym planie) i łąki wilgotne - aspekt jaskra ostrego *Ranunculus acris* (oddz. 185 leśnictwo Bandrów)

Siedlisko przyrodnicze 6510 – łąki świeże

Założenia metodyczne i zakresu planowanych badań

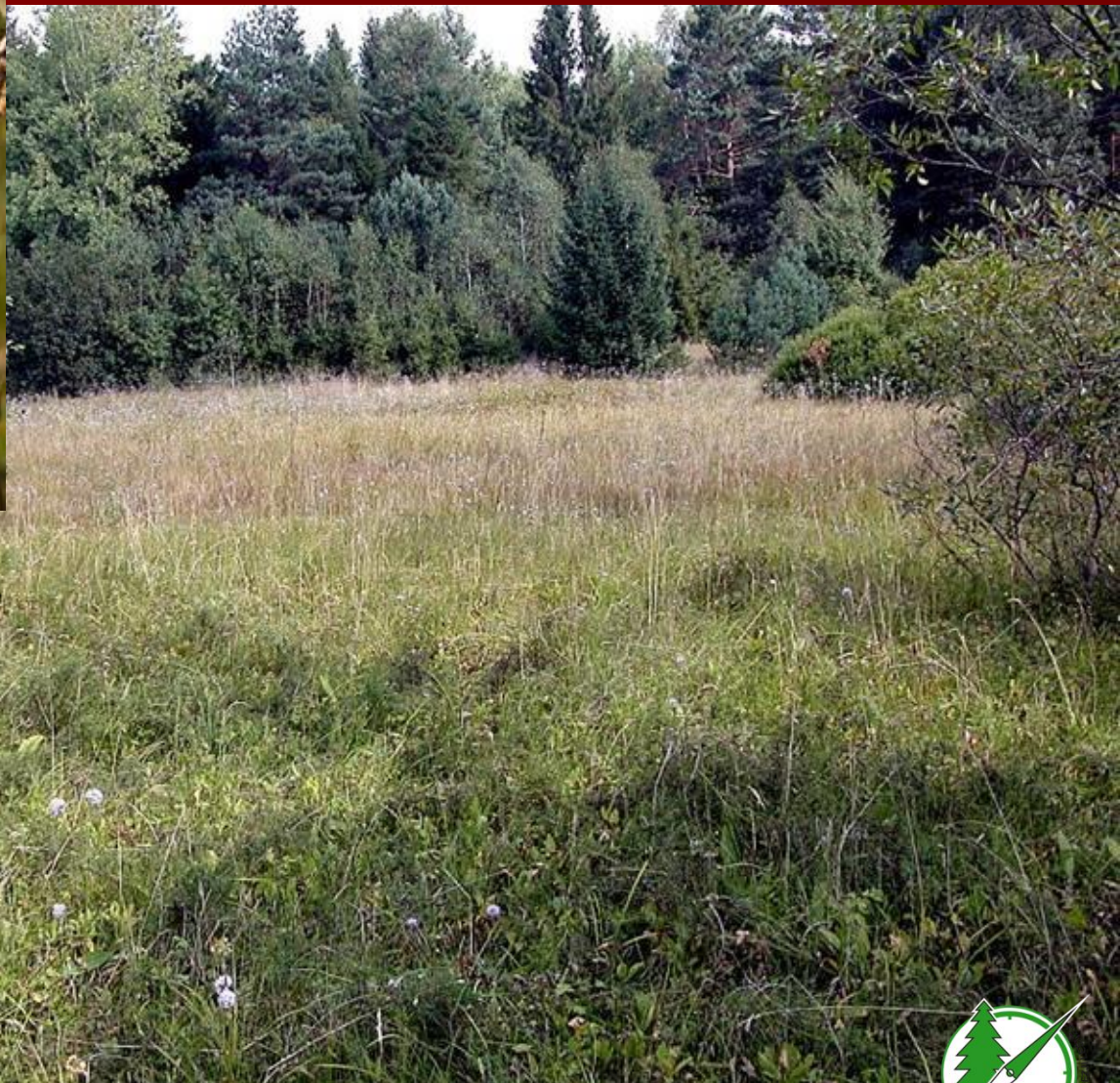
Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płątów, wydzieł	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
6510 – łąki świeże	154,7	27	6 transektów monitoringowych	18 zdjęć na transektach monitoringowych +13 poza transektami

Podstawowe zagrożenia

- proces sukcesji wtórnej w kierunku ziołorośli połąkowych i zarośli

Torfowiska przejściowe 7140 aspekt jesienny z bobrkiem trójlistkowym *Menyanthes trifoliata* i torfowcami *Sphagnum sp.* (oddz. 185 leśnictwo Bandrów)

Siedlisko przyrodnicze 7140 – torfowiska przejściowe

Założenia metodyczne i zakres planowanych badań

Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płątów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
7140 – torfowiska przejściowe	1,65	3	2 transekty monitoringowe	6 zdjęć na transektach monitoringowych

Podstawowe zagrożenia

- sukcesja wtórna w kierunku zarośli wierzbowych

Torfowiska zasadowe 7230 aspekt letni kwitnąca gółka długoostrogowa *Gymnadenia conopsea* (wydz. 190-g leśnictwo Bandrów)

Poczwarówka
zwięzona
Vertigo
(*Vertilla*)
angustior

Siedlisko przyrodnicze 7230 - torfowiska alkaliczne

Założenia metodyczne i zakres planowanych badań

Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płątów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
7230 - torfowiska alkaliczne	12,65	22	11 transektów monitoringowych	33 zdjęcia na transektach monitoringowych

Podstawowe zagrożenia

- sukcesja wtórna w kierunku zarośli wierzbowych

Siedlisko jedliny 9110 (wydz. 194-I leśnictwo Bandrów)

Siedlisko jodliny 9110 wariant wilgotny (wydz. 187-a leśnictwo Bandrów)

Doronicum austriacum omieg górski

Siedlisko przyrodnicze 9110-3 – ubogie jedliny

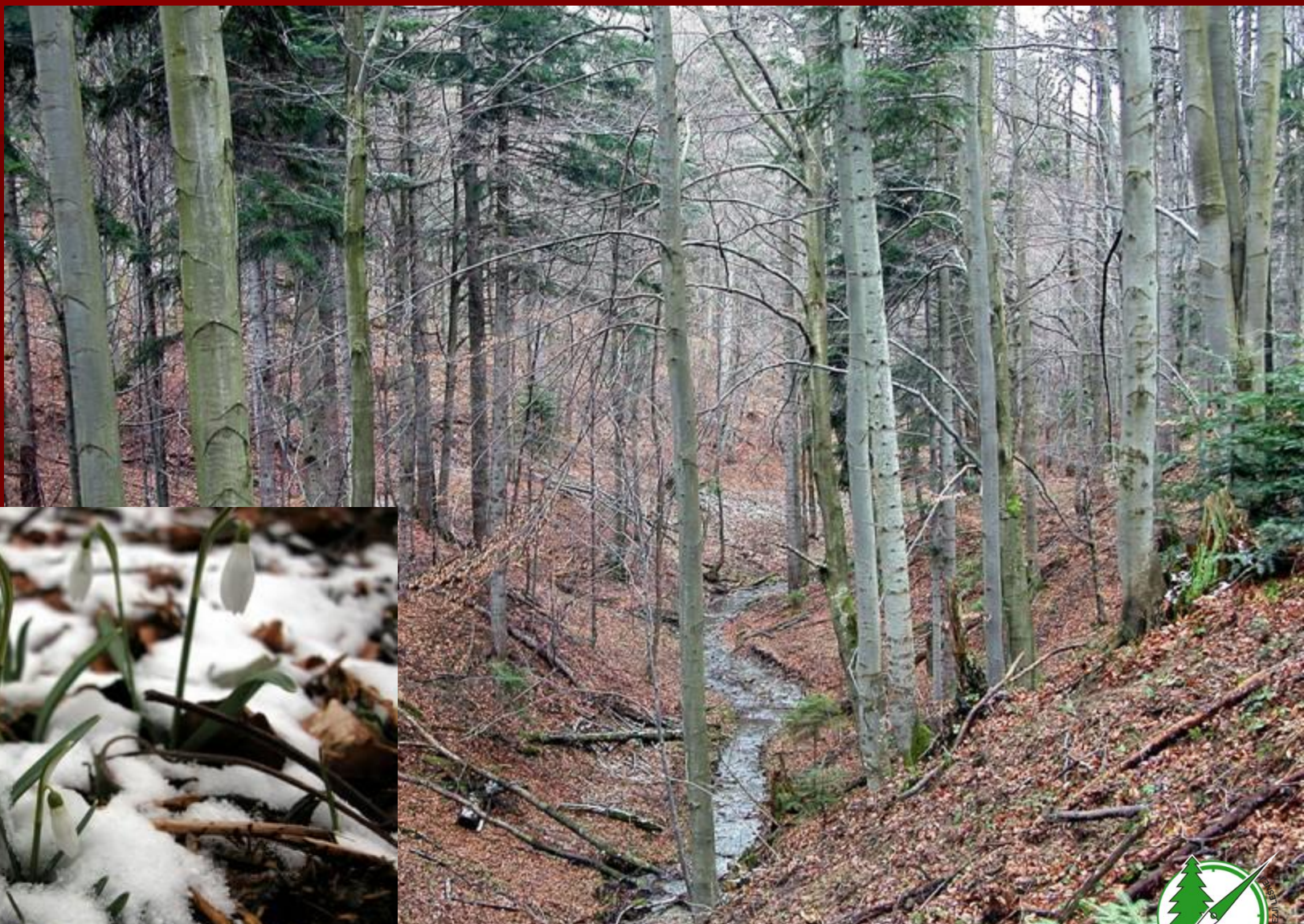
Założenia metodyczne i zakres planowanych badań

Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płatów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
9110-3 – ubogie jedliny	196,42	14	7 transektów monitoringowych	21 zdjęć na transektach monitoringowych +19 poza transektami

Podstawowe zagrożenia
- zagrożenia niezidentyfikowane

Siedlisko przyrodnicze żyznych buczyn 9130 (wydz. 192-i leśnictwo Bandrów, północne zbocza Żukowa)

Siedlisko przyrodnicze żyznych buczyn 9130

Założenia metodyczne i zakres planowanych badań

Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płątów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
9130- żyzne buczyny	416,47	33	7 transektów monitoringowych	21 zdjęć na transektach monitoringowych +21 poza transektami

Podstawowe zagrożenia

- zagrożenia niezidentyfikowane

Sosnowy bór bagienny 91D0 (wydz. 195-b leśnictwo Bandrów)

Siedlisko przyrodnicze 91D0 - bory bagienne

Założenia metodyczne i zakres planowanych badań

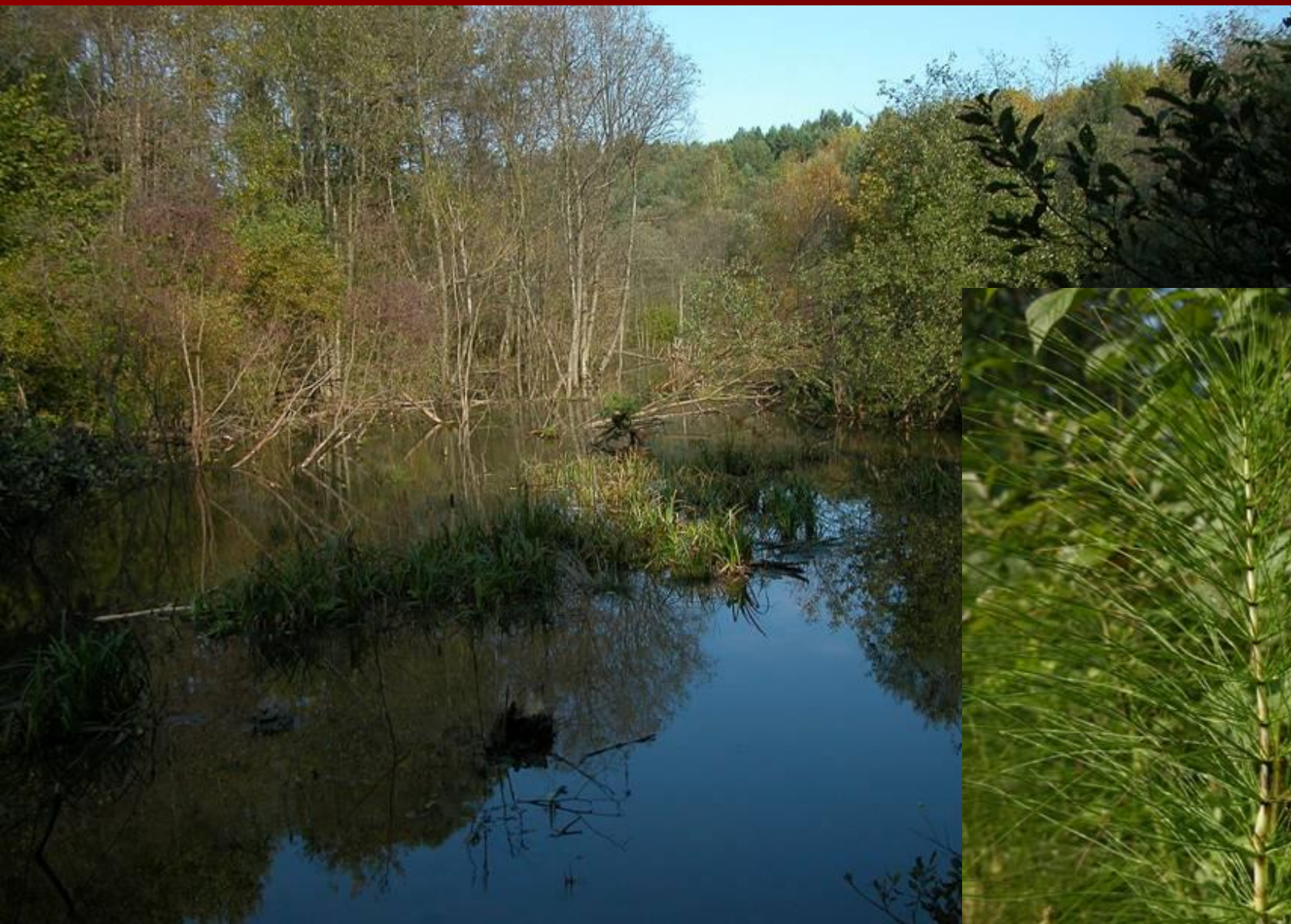
Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płatów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
91D0 - bory bagienne	0,95	1	1 transekt monitoringowy	3 zdjęcia na transektach monitoringowych

Podstawowe zagrożenia

-zaśmiecanie i wydeptywanie płatu boru bagiennego przez zbieraczy borówek;
sukcesja wtórna

Łęgi z olszą szarą 91E0 i tamy bobrów (wydz. 182Br leśnictwo Bandrów)

Siedlisko przyrodnicze 91E0 - lasy łęgowe (łęg podgórski i olszyna bagienna)

Założenia metodyczne i zakresu planowanych badań

Typ i podtyp siedliska przyrodniczego	Powierzchnia [ha]	Liczba płątów, wydzieleń	Wymagana liczba transektów monitoringowych	Wymagana liczba zdjęć fitosocjologicznych
91E0 - lasy łęgowe (łęg podgórski i olszyna bagienna)	42,19	30	6 transektów monitoringowych	18 zdjęć na transektach monitoringowych

Podstawowe zagrożenia
- zagrożenia niezidentyfikowane

Dziękuję za uwagę

*Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Moczary PLH180026*

Poczwarówka zwężona

Marta Potoczek

Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*).

Wygląd:

- muszla do 1,9 mm wysokości
- lewoskrętność
- kolor czerwonawy
- delikatne prążki
- w otworze 4-5 zębów
- zakłębienie „rynienka”

Biologia i ekologia – nieznane;
Występuje zazwyczaj w ściółce,
u podnóża roślin.

W skali międzynarodowej gatunek uznany jest za zagrożony. Wpisano go na Czerwoną Listę Gatunków Zagrożonych IUCN (IUCN 2004) z kategorią LR. Ujęty jest również w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. W Polsce poczwarówka zwężona została uznana za gatunek wymierający i jako taki została objęta ochroną ścisłą oraz umieszczona na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych z kategorią EN.

Informacje uzyskane ze Standardowego Formularza Danych dot. *V. angustior* dla obszaru:

- na obszarze znajdują się trzy stanowiska *V. angustior*
- populacja – kategoria C
- stan zachowania – kategoria B
- izolacja – kategoria C
- ogólna ocena – kategoria C

W Obszarze PLH180026 Moczary **znajdują się trzy stanowiska *V. angustior*** (Przysłop, Syhawka i Bandrów). W związku z wykonaniem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 **Moczary PLH180026** w województwie podkarpackim zostanie przeprowadzona **inwentaryzacja pięciu nowych potencjalnych** miejsc występowania poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*). Podczas inwentaryzacji badane będą płaty siedliska odpowiadające wymaganiom siedliskowym poczwarówki (czyli podmokłe łąki, młaki i torfowiska).

Fot. K. Skowron

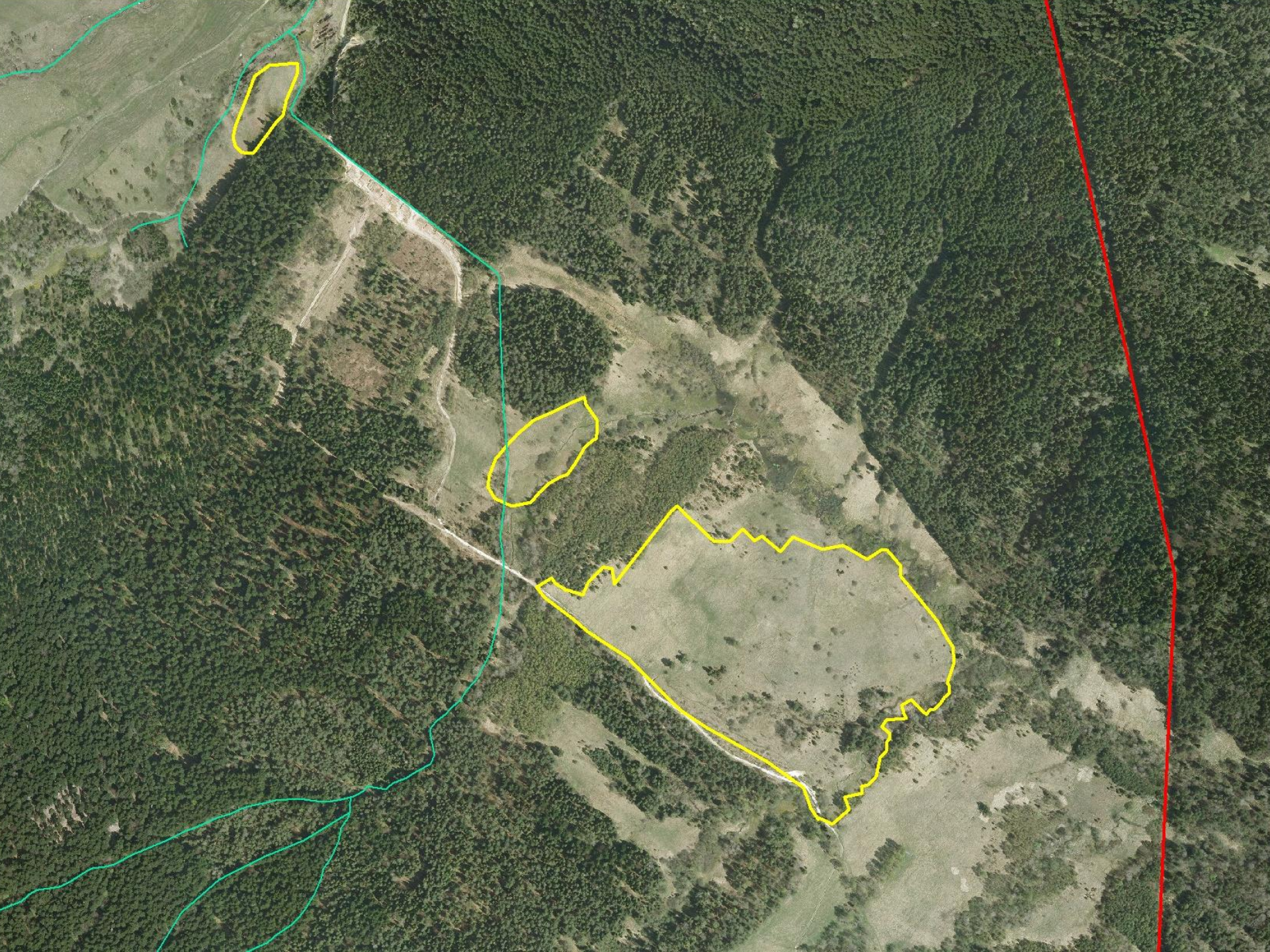
Fot. K. Skowron

Fot. K. Skowron

Żółtym kolorem oznaczono znane stanowiska gatunku.

Metodyka inwentaryzacji i monitoringu *V. angustior*:

Na stanowisku będą pobierane próby ilościowe mięczaków. W tym celu z każdego poletka, z powierzchni wyznaczonej ramką o wymiarach 25x25 cm pobiera się próbę złożoną z następujących komponentów:

- (a) ściółki i rozkładających się liści turzyc;
 - (b) ściętych do powierzchni gleby roślin, a także zgrabionych z gruntu szczątków;
 - (c) gleby i korzonków pobranych do głębokości ok. 2 cm.
- Po przewiezieniu prób do laboratorium będą analizowane poszczególne komponenty próby oddzielnie. Osobniki poczwarówki zwężonej będą policzone. Aby określić wartość wskaźnika, zlicza się osobniki zebrane we wszystkich próbach, sumuje powierzchnię zbadanych prób, a następnie wylicza, ile osobników przypada na 1 m². Metodyka badań oparta jest o metodykę monitoringu gatunków GIOŚ.

Każde nowe stanowisko tego gatunku jest odkryciem niezwykle cennym przyrodniczo. Gatunek ten jest bardzo wrażliwy na wszelkie, nawet niewielkie zmiany środowiska.

Obecność trzech stanowisk *Vertigo angustior* na terenie Obszaru Natura 2000 Moczary świadczy o wysokich walorach przyrodniczych terenu, tym bardziej, że ślimak ten może być traktowany jako swoisty bioindykator siedlisk o niezmiennym, pierwotnym charakterze.

Istniejące zagrożenia:

- Skupiska krzewów, które w wyniku sukcesji naturalnej, mogą stać się zagrożeniem dla siedlisk ślimaka.
- Stanowiska (młaki) znajdujące się, lub wręcz będące częścią łąk, poprzez zabiegi agrotechniczne mogą zmienić swój charakter użytkowy (bliskie sąsiedztwo pól uprawnych).
- Zagrożenie stanowią również różnego rodzaju zanieczyszczenia i nawozy używane w rolnictwie.
- Zbyt niskie koszenie.

Potencjalne zagrożenia:

- Degradacja zajmowanych przez nią siedlisk. Związane jest to przede wszystkim ze zmianami warunków hydrologicznych siedliska, a zwłaszcza jego osuszaniem.
- Zanieczyszczenia prowadzące do eutrofizacji terenów podmokłych oraz zmiany sposobu użytkowania gruntów, na których są zlokalizowane stanowiska ślimaka. Skutkiem czego może być zacienianie i zarastanie stanowiska.

Dziękuję za uwagę 😊
Marta Potoczek.

*Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Moczary PLH180026*

**Kumak górski
Traszka karpacka**

Maciej Bonk

Kumak górski

Bombina variegata

Status ochronny

- Prawo krajowe: ochrona gatunkowa ścisła
- Prawo wspólnotowe: II i IV załącznik Dyrektywy Siedliskowej

Status w SDF obszaru

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1193	Bombina variegata			p				C	M	C	B	C	B
M	1352	Canis lupus			p				P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p				P	M	C	B	B	B
M	1361	Lynx lynx			p				P	M	D			
A	2001	Triturus montandoni			p				C	M	C	B	C	C
M	1354	Ursus arctos			p				P	M	D			
I	1014	Vertigo angustior			p				C	M	C	B	C	C

Charakterystyka

- Morfologia: charakterystyczne duże plamy na spodzie ciała, skóra szorstka z powodu obecności brodawek

Siedliska

- Głównie kałuże i koleiny na gruntowych drogach
- Rzadziej większe zbiorniki wodne, stawy bobrowe, starorzecza itp.

Metodyka - wykrywanie

- Obserwacja osobników dorosłych
- Obserwacja larw
- Obserwacja jaj

Metodyka – wybór stanowisk

- Poszukiwanie stanowisk w miejscach możliwego gromadzenia się wody: wzdłuż potoków, wzdłuż dróg gruntowych
- Notowanie obecności różnych stadiów rozwojowych i maksymalnej liczby zaobserwowanych osobników
- Wyznaczenie kilku transektów do monitoringu w przyszłości i wykonanie na nich pierwszego etapu monitoringu.

Metodyka – ocena stanu ochrony

- Ocena stanu ochrony będzie oparta o liczbę zbiorników, w których stwierdza się rozród gatunku.
- Szczegóły odnośnie waloryzacji konkretnych wartości zostaną ustalone po zakończeniu prac terenowych.
- Metodyka oparta o wytyczne GIOŚ z modyfikacjami dotyczącymi oceny stanu gatunku, oraz sposobem wyboru powierzchni.

Zagrożenia

- Utwardzanie dróg
- Zasypywanie małych zbiorników
- Niekiedy nadmierne rozjeżdżanie
- Zanieczyszczenia
- Wysychanie (zagrożenie naturalne)

Traszka karpacka

Lissotriton montandoni

Status w SDF obszaru

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1193	Bombina variegata			p				C	M	C	B	C	B
M	1352	Canis lupus			p				P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p				P	M	C	B	B	B
M	1361	Lynx lynx			p				P	M	D			
A	2001	Triturus montandoni			p				C	M	C	B	C	C
M	1354	Ursus arctos			p				P	M	D			
I	1014	Vertigo angustior			p				C	M	C	B	C	C

Status ochronny

- Prawo krajowe: ochrona gatunkowa ścisła
- Prawo wspólnotowe: II i IV załącznik Dyrektywy Siedliskowej
- Polska Czerwona Księga Zwierząt (LC – gatunek najmniejszej troski)

Charakterystyka

- Morfologia: niewielkie traszki. Samice szare, brązowe lub oliwkowe. Samce w okresie godów bardziej jaskrawo ubarwione. Zakończenie ogona samców w postaci nici.

samica

samiec

Niść ogonowa

Siedliska

- Głównie kałuże i koleiny na gruntowych drogach
- Rzadziej większe zbiorniki wodne, stawy bobrowe, starorzecza itp.
- Często występuje z kumakiem górskim

Metodyka - wykrywanie

- Obserwacja osobników dorosłych
- Obserwacja larw

Metodyka – wybór stanowisk

- Poszukiwanie stanowisk w miejscach możliwego gromadzenia się wody: wzdłuż potoków, wzdłuż dróg gruntowych
- Notowanie obecności różnych stadiów rozwojowych i maksymalnej liczby zaobserwowanych osobników
- Wyznaczenie kilku transektów do monitoringu w przyszłości i wykonanie na nich pierwszego etapu monitoringu.

Metodyka – ocena stanu ochrony

- Ocena stanu ochrony będzie oparta o liczbę zbiorników, w których stwierdza się rozród gatunku.
- Szczegóły odnośnie waloryzacji konkretnych wartości zostaną ustalone po zakończeniu prac terenowych.
- Metodyka oparta o wytyczne GIOŚ z modyfikacjami dotyczącymi oceny stanu gatunku, oraz sposobem wyboru powierzchni.

Zagrożenia

- Utwardzanie dróg
- Zasypywanie małych zbiorników
- Niekiedy nadmierne rozjeżdżanie
- Zanieczyszczenia
- Wysychanie (zagrożenie naturalne)

Dziękuję za uwagę

*Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Moczary PLH180026*

Bóbr europejski

Antoni Derwich

Fot. A. Derwich

Badane elementy stanowisk bobra

Obiekt obserwacji

Siedlisko bobra

Bóbr należy do rzędu gryzoni (*Rodentia*),
rodziny Bobrowate (*Castoridae*).

Reprezentowany jest przez dwa gatunki:

-bóbr kanadyjski

(*Castor canadensis* Kuhl 1820) -
Ameryka Płn. (24 podgatunki)

-bóbr europejski,

(*Castor fiber* L. 1758) - Europa i Azja

- z 6 podgatunkami, w tym podgatunek:

Bóbr europejski wiślany

(*Castor fiber vistulanus* Matschine 1907)

Bóbr ? Kto to jest ?

Bóbr najczęściej bytuje w lasach liściastych, nad jeziorami, stawami i wolno płynącymi rzekami. Po latach regresu obecnie spotykany jest prawie w całej Polsce. Długość ciała dochodzi do 1 m, ogona do 37 cm, masa ciała do 30 (32) kg. Ciało krepie, oczy i uszy małe. Duże, pomarańczowe siekacze. Ogon, zwany *pluskiem* lub *kielnią*, ma kształt jajowaty i okryty jest rogowymi łuskami. Czujące się świetnie w wodzie, na lądzie zwierzęta te są powolne i niezdarne. Gnieźdzą się w nadbrzeżnych norach, bądź w przemyślnie budowanych z drewna i błota drewnianych domkach – *żeremiach*. Wewnątrz nory lub żeremia znajduje się komora mieszkalna, położona powyżej poziomu wody do której wejście zawsze znajduje się pod powierzchnią wody. Młode, w liczbie 2-3 rodzą się późną wiosną po ok. 107-dniowej ciąży. Jest całkowitym roślinożercą i gatunkiem dwużywnym; w okresie wegetacji spasa b. liczne gatunki zielne, natomiast w okresie spoczynku roślin, głównym pokarmem staje się kora zmagazynowanych jesienią pędów i gałęzi drzew: wierzb, osiki i in. topól. Kiedyś traktowany jako gatunek użytkowy z uwagi na wysokiej jakości futro, dobre mięso i mający zastosowanie w medycynie: *strój bobrowy*.

Obecnie ceniony jako gatunek kluczowy przy renaturyzacji zdegradowanych środowisk wilgotnych.

Castor fiber

Rola renaturyzacyjna bobra na terenach zdegradowanych

Status ochronny

Prawo międzynarodowe

Konwencja Berneńska – Załącznik III

Dyrektywa Siedliskowa – Załącznik II, IV i V

Prawo krajowe

Ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona częściowa

Status w SDF obszaru

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1193	Bombina variegata			p				C	M	C	B	C	B
M	1352	Canis lupus			p				P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p				P	M	C	B	B	B
M	1361	Lynx lynx			p				P	M	D			
A	2001	Triturus montandoni			p				C	M	C	B	C	C
M	1354	Ursus arctos			p				P	M	D			
I	1014	Vertigo angustior			p				C	M	C	B	C	C

Obserwacje wykonuje się przy pomocy : aparatu fotograficznego, dalmierzy laserowych, GPS, busoli, miar...

...i odnotowuje się w „karcie stanowiska”

Nr.		KARTA OBSERWACJI STANOWISKA bóbr europejski (<i>Castor fiber</i> L.1758)	Data:	data:
1	Nazwa/numer stanowiska:		I kontrola	II kontrola
2.1	Współrzędne geograficzne:		N ° "	E ° "
2.2	Wysokość (m n.p.m.):			
2.3	Typ zbiornika:			
2.4	Powierzchnia zbiornika (w arach):			
2.5	Głębokość średnia zbiornika (w m):			
2.6	Pojemność zbiornika (w m ³):			
2.7	Stopień troficzności wód stojących:			
2.8	Klasa jakości wód płynących:			
3.1	Obecność bobrów od roku (data):			
3.2	Stan liczbowy rodziny bobrów (sztuk):			
3.3	W tym 1-2 latki (sztuk):			
4.1	Areał stanowiska (w ha):			
4.2	Forma terenu:			
4.3	Struktura podłoża:			
4.4	Ilość tam bobrowych (sztuk):			
4.5	Długość tam bobrowych (w m):			
4.6	Wysokość tam – przeciętna (w cm):			
5.1	Drzewa i krzewy - szacunkowa masa (w m ³)			
5.2	W tym udział rodzajów <i>Salix</i> i <i>Populus</i> stanowi (%):			
5.3	Pokrycie pow. przez rośliny zielne (%):			
5.4	Ilość taksonów roślin zielnych:			
5.5	Występowanie taksonów roślin higrofilnych:			
5.6	Zasobność bazy pokarmowej - rodzaj i ilość (w kg):			
6.1	Występowanie fauny towarzyszącej:			
7.1	Występowanie zagrożeń (w tym antropopresji):			
8.1	Wartość wskaźnika IPS (%)		IPS = %	IPS = %
	Uwagi:			

Ustalenie liczebności bobra europejskiego na obszarze Natura 2000 - Moczary

Ocena liczebności gatunku (stanu liczebnego rodzin bobrowych), dokonana zostanie na podstawie obserwacji bezpośrednich osobników, ich tropów i śladów działalności. Tak uzyskane wyniki, z uwagi na skryty tryb życia bobrów, będą porównywane z wyliczeniem predykcji.

W trakcie lustracji terenowych odnotowywane będą spostrzeżenia odnośnie pozostałych gatunków ssaków z załącznika II Dyrektywy siedliskowej, zwłaszcza drapieżnych wymienionych w SDF ostoi, w tym szczególna uwaga zostanie zwrócona na tropy wilka.

Ocena siedlisk stanowisk bobra wg. kryteriów stałych

Czynniki	Punkty (p) 1 - 5	Stała (k)	Iloczyn p x k	Czynnik główny: G, H, R, Z
forma terenu	1-5	0,8	p x 0,8	
struktura podłoża	1-5	0,8	p x 0,8	
powierzchnia	1-5	0,4	p x 0,4	
Geomorfologia (suma iloczynów p x k)				(od 2 do -10)
zbiornik/ciek	1-5	0,8	p x 0,8	
ilość wody	1-5	0,8	p x 0,8	
głębokość wody	1-5	0,4	p x 0,4	
Hydrologia (suma iloczynów p x k)				(od 2 do -10)
drzewa i krzewy	1-5	0,8	p x 0,8	
rośliny zielne	1-5	0,8	p x 0,8	
zapas karmy zimowe	1-5	0,4	p x 0,4	
Roślinność (suma iloczynów p x k)				(od 2 do -10)
Kłusownictwo	1-5	0,8	p x 0,8	
niepokojenie zwierząt	1-5	0,8	p x 0,8	
ranga ochrony	1-5	0,4	p x 0,4	
Zagrożenia (suma iloczynów p x k)				(od 2 do -10)

Indeks Przydatności Siedliska - IPS (odpowiednik Habitat Suitability Index HSI), określany jest wg stosownego wzoru. W praktyce sprowadza się do opisanie na gruncie 12 czynników, przypisując każdemu z nich od 1 do 5 punktów. W efekcie obliczeń uzyskuje się wartość bonitacji badanego siedliska w stosunku do środowiska optymalnego – wyrażoną w procentach (A. Derwich. „Bóbr w biotopach Bieszczadów Wysokich”, str.16-24. Kraków, 2006).

$$\text{Wyliczenie: } \text{IPS} = \frac{G * H * R * Z}{k * (G + H + R + Z)} = (\%),$$

gdzie: IPS – indeks przydatności siedliska; G – geomorfologia, H - hydrologia, R – roślinność, Z - zagrożenia, k - stała = 2,5.

Dziękuję za uwagę.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Moczary PLH180026

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy

12 maja 2015 r.

Torfowisko niskie (fot. S. Kucharzyk)

